

Läänemaa 3. klasside emakeeleolümpiaad

13. märts 2009

Haapsalu

nimi

kool

Punkte	
Koht	

KUULAMISÜLESANNE

MUINASJUTU 1. OSA

10	
----	--

1. Kirjuta puude juurde numbrid selles järjekorras nagu kuuled muinasjutus.

kask ____

haab ____

pihlakas ____

saar ____

tamm ____

sarapuu ____

lepp ____

toomingas ____

vaher ____

hobukastan ____

Missuguste puude nimetusi sa ei kuulnud. Kirjuta!

.....

2. Tõmba maha üleliigsed tähed.

8	
---	--

Mees kuulnud pihlaka palumist ja jäänud mõ(t,tt)lema: kui lehtpuudest midagi loota pole, tahan okaspuudega õnne ka(t,tt)suda. Ta läks kuuse juurde ja tah(t, tt)is selle maha raiuda. Kuusk aga ha(k,kk)as haledasti paluma: „Jäta mind elama! Ma pean suvel ja talvel ra(h,hh)vale iluks ha(l,ll)jendama. Mees jä(t,tt)is kuuse rahule ja läks mä(n,nn)i juurde. Ka mänd palus, et teda maha ei raiutaks, sest ta peab koos kuusega ühtepuhku haljendama.

MUINASJUTU 2. OSA

- Loe muinasjuttu edasi.

HELDE PUURAIUJA

Mees läks siis kadaka juurde ja tahtis seda maha raiuda. Kadakas palus aga haledasti: „Jäta mind elama! Ma olen kõige suurem metsa varandus ja õnnetooja kõigile, sest et mind 99 tõve vastu võib tarvitada. Mis inimestest ja elajatest siis saab, kui mind maha raiutakse?”

Mees istub mäta otsa ja hakkab mõtlema, et mis imelik lugu see on. Igal puul on keel suus ja palumisesõnad keele peal. Tema süda ei jõua küll nende palumiste vastu seista. Siis ilmub paksust metsast äkki tema ette üks pika halli habemega vanamees, kasetohust särk ja kuusekoorest kuub seljas ja küsib mehe käest, et miks ta kurb on. Mees rääkiski, et tema tahtnud metsast koju viia tarbepuid, aga millegipärast on kõik puud elusad ja tema ei raatsi elusaid puid hukata.

3. Otsusta milline väide on õige. Tee tabelisse õigesse kohta X .

6	
---	--

Väide	õige	väär
Vanamehel oli hall habe ja kasetohust kuub		
Vanamehel oli lühike habe ja kasetohust särk		
Vanamehel oli pikk hall habe ja kuusekoorest kuub		
Vanamehel oli pikk hall habe ja kuusekoorest särk		
Vanamees tuli paksust metsast		
Vanamees tuli põllult		

MUINASJUTU 3. OSA

- **Loe muinasjuttu edasi**

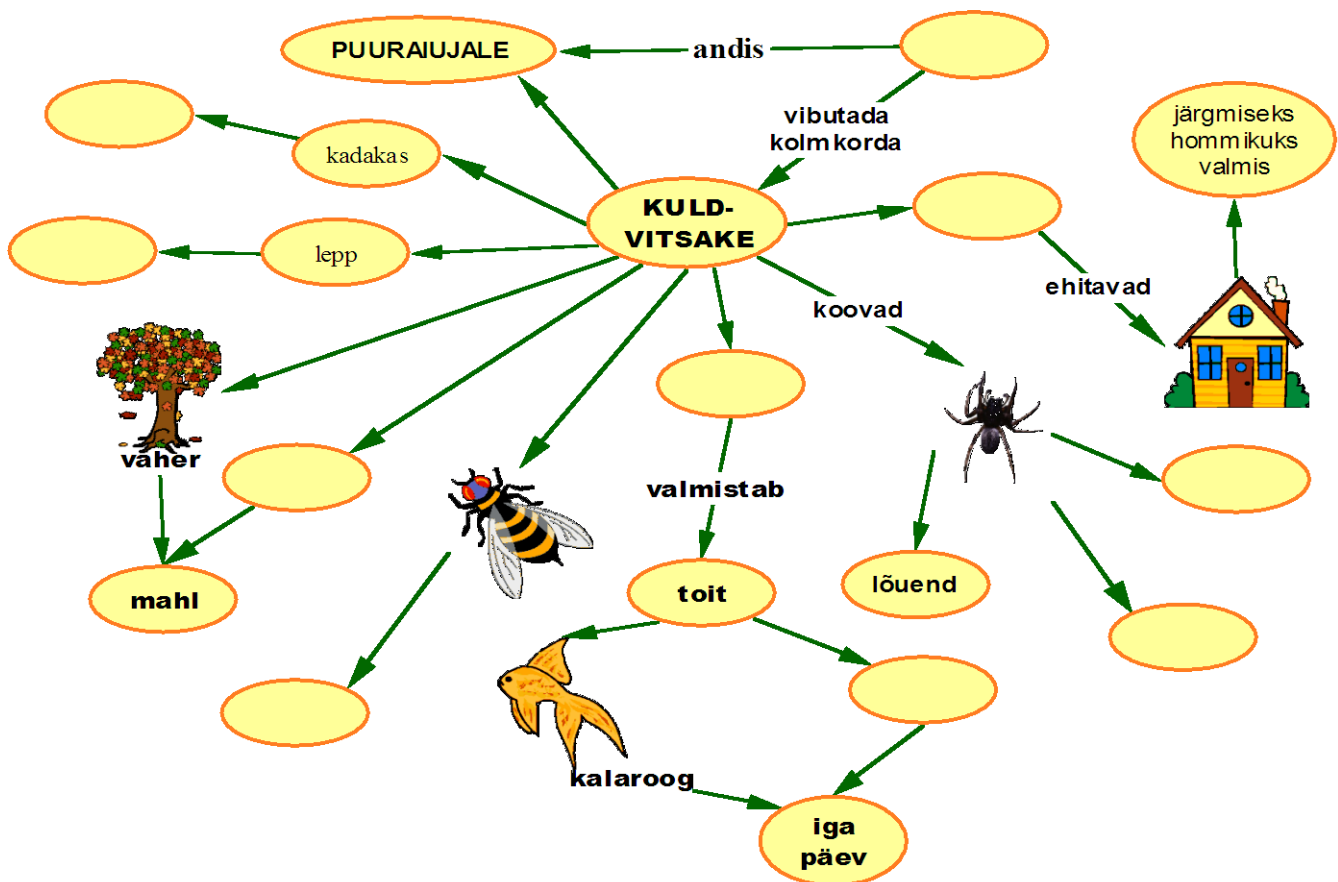
Metsavana tänas puuraiujat, et see tema lapsed ellu jättis ja lubas selle eest heldelt tasuda.

Ta andis mehele kuldvitsakese, mis pidi kõik mehe soovid täitma. Mees võis kõike soovida, aga ta pidi ka jälgima, et soovimised ei oleks väga kõrged. Muidu tuleb õnnest õnnetus.

Kuldvitsakest üle andes luges metsavana mehele ka õpetussõnu peale: „Tahad sa hoonet ehitada või muud tarvilikku tööd teha, siis mine sipelgapesale, vibuta vitsakest kolm korda pesa poole, aga ära löö mitte pesasse, muidu võid väikestele elukatele viga teha. Käsi neile, mis nad peavad tegema, siis leiad sa teisel hommikul töö tehtud olevat. Tahad sa toitu, siis sunni pada, et ta sulle peab valmistama, mis sa himustad. Tahad sa toidu kõrvale maiust, siis näita kuldvitsakest mesilastele ja sunni neid tööle, siis toovad nad sulle kärjemett. Tahad sa mahla, siis sunni kaske ja vahtrapuud, nad täidavad su käsu kohe. Lepp annab sulle piima ja kadakas tervist. Kala- ja liharooga keedab pada sulle iga päev, ilma et sul oleks vaja elusat looma tappa. Tahad sa lõuendit, siid- või villast riidet, siis sunni ämblikke, küll nemad sulle kangast koovad. Sel viisil ei saa sul edaspidi ühestki asjast puudust olema, kõik selle eest, et sa minu lapsed elama jätsid. Mina olen metsavana.” Siis jättis vanataat jumalaga ja kadus mehe silmist.

4. Täienda mõistekaarti sobivate sõnadega.

10	
----	--

5. Selgita, mida tähendavad järgmised väljendid. Vasta täislausega.

8	
---	--

- Mees tuli metsast tühjade kätega.

.....

- Naine tahtis mehe laiska nahka parkida.

.....

- Pada keetis, mis süda ihaldas.

.....

- Puude keelepaelad jäid kinni.

.....

MUINASJUTU 4. OSA

- **Loe muinasjuttu edasi.**

Aga mehel oli kuri naine, kes pistis kohe kisendama, kui nägi meest tühjade kätega metsast tagasi tulevat. Ta karjus, et need kaseraokesed oleksid võinud ennast vitsakimbuks kokku siduda ja mehe laiska nahka parkida. Mees aga vibutas salamahti vitsakest ja ütles tasakesi: „See soovitus sündigu sinule!” Sedamaid hakkas naine valust karjuma, nagu oleks kibe vitsahoop teda puutunud.

Sellest esimesest katsetööst märkas mees, missuguse kalli ande metsaisa temale oli kinkinud. Tal oli vana poollagunenud ait õue peal ja ta proovis sipelgate hooneehitamise oskust. Teisel hommikul leidiski ta valmis aida eest.

Mees oli nüüd väga õnnelik. Toiduvalmistamise pärast polnud mingit muret, mis süda ihaldas ja kuldvitsake leemepajale käskis, seda pada ka keetis ja kandis iga päev ise lauale. Ämblikud kudusid neile kangast, mutid kündsid nende põllud, sipelgad viskasid seemet peale ja koristasid sügisel vilja põllult.

Kuldvitsakese peremees elas õnnelikult oma elupäevade lõpuni, sest mitte kunagi ei soovinud ta seda, mis näis võimatu olevat. Enne surma andis ta kuldvitsakese oma lastele päranduseks ja õpetas neile, kuidas vitsakesega ümber käia, ja noomis neid võimatute soovimiste pärast. Lapsed täitsid isa käsku ja elasid niisama õnnelikult kui temagi.

Hiljem kolmandas põlves juhtus, et üks mees vanemate keelust hoolimata väga palju tühja soovis ja kuldvitsakest ilmaaegu vaevas. Ühel päeval sundis ta vitsakest päikest maha tooma, et ta saaks oma selga soojendada. Päikese tulised terad põletasid mehe koos hoonetega ära.

Arvatakse, et mahatulnud ägedad päikeseterad sel õnnetul päeval ehmatasid metsas puud nii ära, et nende keelepaelad jäid kinni ja hiljem ükski neist enam sõna suust ei saanud.

6. Vali, millised vanasõnad sobivad selle muinasjutu kohta. Tee õigesse kohta X.

5	
---	--

- ☐ Omad vitsad peksavad.
- ☐ Mis täna tehtud, see homme hooleta.
- ☐ Suur tükk ajab suu lõhki.
- ☐ Parema varblane peos, kui tuvi katusel.
- ☐ Kes teisele auku kaevab, see ise sisse kukub.
- ☐ Hädä ajab härja kaevu.
- ☐ Käbi ei kuku kannust kaugele.

7. Loe „TEA laste- ja noorteentsüklopeedia“ 2. osast teksti Friedrich Reinhold Kreutzwaldi kohta ning täida selle põhjal lüngad.

9	
---	--

Fr. R. Kreutzwald sündis aastal. Tema põhielukutse oli

Kreutzwald oli tähtsaim kirjanik. Tähtsaimaks teoseks on tema, mis on ka eestlaste rahvus.....

Teiseks tema tähtteoseks on 1866. aastal ilmunud muinasjutukogu
.....

Kreutzwald suri aastal.

8. Vaata raamatute näitust! Paranda vead ja kirjuta õigesti.

16	
----	--

- „Eesti Rahva ennemuistsed jutud” Fridrich Reinhold Kreutzvald

.....

- „Kullaketraiad”

.....

- „Näkingeitsi”

.....

- „Vaeslapse käsikivi”

.....

- „Tarkmees taskus”

.....

- Millistest raamatutest võib leida jutu „Miks Tallinn iial valmis ei tohi saada”

.....

.....

9. Kirjuta punktiirjoonele on see luuletus, näidend, vanasõna, muinasjutt või mõistatus.

5	
---	--

Laval kevadeõites mets. Tõnu ja Ene lähevad metsa lilli noppima.

Tõnu(lauldes):

Tule, Ene, minuga,

lähme metsa kõndima,

linnulaulu kuulama,

kevadlilli noppima.

Tõnu (ärevalt kuulates): Kuule, keegi krabistab.

Ene (tõuseb püsti, elavalt): Kus?

Tõnu: Kuula, seal puu otsas. (Näitab käega, siis märkab oravat ja kilkab rõõmsalt.)

Oi, näe - orav!

.....

On kasvamas kuskil üks pisike puu,
ta rohetav võra on habras ja noor,
veel nõrk on ta tüvi ja lühike juur,
nii pehme ja sile ta õhuke koor,
kuid temagi loodab, et ükskord on suur

.....

Ennemuiste läinud üks mees metsa puid raiuma. Tulnud kase juurde, tahtnud kaske
maha raiuda; kask kirvest nähes haledasti vastu paluma.....

.....

Talvel paljas, suil haljas?

.....

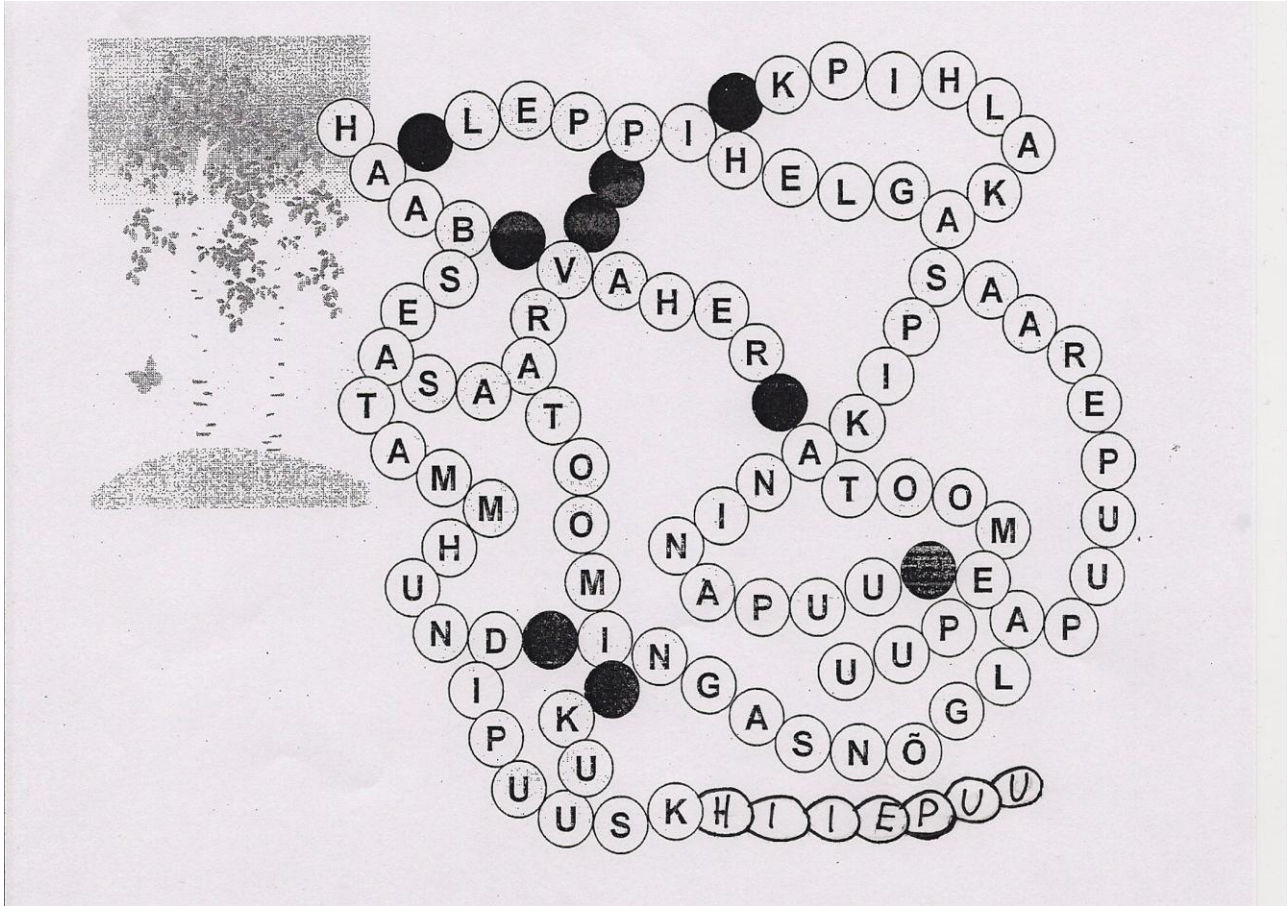
Kui midagi teed, tee hästi!

.....

LISAÜLESANDED

Leia puude nimetused ja nende rahvapärased nimetused. Täida tabel.

20

Puu nimetus	Rahvapärane nimetus	Kui võimalik, siis kirjuta metsa liik, kus kasvavad ainult need puud